

Sbírka zákonů a nařízení STÁTU ČESKOSLOVENSKÉHO

Částka 4.

Vydána dne 23. května 1945.

O B S A H:

Cena: K 130.

(5.—7.) 5. Dekret presidenta republiky o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o národní správě majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organizací a ústavů. — 6. Vládní nařízení o některých opatřeních v zásobování obyvatelstva potravinami. — 7. Vládní nařízení o platidlech v zemích České a Moravskoslezské.

5.

Dekret presidenta republiky ze dne 19. května 1945

o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a o národní správě majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organizací a ústavů.

K návrhu vlády ustanovují:

§ 1.

(1) Jakékoliv majetkové převody a jakákoliv majetkově-právní jednání, ať se týkají majetku movitého či nemovitého, veřejného či soukromého, jsou neplatná, pokud byla uzavřena po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce.

(2) Způsob uplatnění nároků, plynoucích z ustanovení odstavce 1, budiž upraven zvláštním dekretem presidenta republiky, pokud se tak nestalo již tímto dekretem.

§ 2.

(1) Majetek osob státně nespolehlivých na území Československé republiky dává se pod národní správu podle dalších ustanovení tohoto dekretu.

(2) Za majetek osob státně nespolehlivých se považuje též majetek těmito osobami převedený po 29. září 1938, leč by nabyvatel nebyl věděl o tom, že jde o takový majetek.

§ 3.

Národní správa budiž zavedena do všech podniků (závodů) i do všech majetkových podstat, kde toho vyžaduje plynulý chod vý-

roby a hospodářského života, zejména v závodech, podnicích a majetkových podstatách opuštěných nebo takových, které jsou v držbě, správě, nájmu nebo pachtu osob státně nespolehlivých.

§ 4.

Za osoby státně nespolehlivé jest považovat:

- a) osoby národnosti německé nebo maďarské,
- b) osoby, které vyvíjely činnost, směřující proti státní svrchovanosti, samostatnosti, celistvosti, demokraticko-republikánské státní formě, bezpečnosti a obraně Československé republiky, které k takové činnosti podněcovaly nebo jiné osoby svésti hleděly a záměrně podporovaly jakýmkoliv způsobem německé a maďarské okupanty. Za takové osoby jest na příklad považovati členy Vlajky, Rodobraný, Úderných oddílů Hlinkovy gardy, vedoucí funkcionáře Spolku pro spolupráci s Němci, České ligy proti bolševismu, Kuratoria pro výchovu české mládeže, Hlinkovy slovenské lidové strany, Hlinkovy gardy, Hlinkovy mládeže, Národní odborové ústředny zaměstnanecké, Svazu zemědělství a lesnictví, Německo-slovenské společnosti a jiných fašistických organizací podobné povahy.

§ 5.

Za státně nespolehlivé jest z osob právnických považovati ty, jejichž správa úmyslně a záměrně sloužila německému nebo maďarskému vedení války nebo fašistickým a nacistickým účelům.

§ 6.

Za osoby národnosti německé nebo maďarské jest považovati osoby, které při kterém-

koliv sčítání lidu od roku 1929 se přihlásil k německé nebo maďarské národnosti nebo se staly členy národních skupin nebo útvarů nebo politických stran, sdružujících osoby německé nebo maďarské národnosti.

§ 7.

(1) K zavedení národní správy jsou příslušní:

- a) u podniků a ústavů peněžních Zemský národní výbor, na Slovensku Slovenská národní rada,
  - b) u podniků báňských v revírech příslušný okresní národní výbor, u ústředních orgánů báňských společností příslušný Zemský národní výbor, na Slovensku Slovenská národní rada,
  - c) u podniků průmyslových, obchodních a jiných živnostenských
    - aa) při počtu zaměstnanců do 20 místní národní výbor,
    - bb) při počtu zaměstnanců od 21 do 300 okresní národní výbor,
    - cc) při vyšším počtu zaměstnanců Zemský národní výbor, na Slovensku Slovenská národní rada.
- Při určování počtu zaměstnanců rozhoduje normální provoz v roce 1943.
- d) U zemědělských a lesních majetků:
    - aa) při výměře do 50 ha místní národní výbor,
    - bb) při výměře přes 50 ha do 100 ha okresní národní výbor,
    - cc) při výměře přesahující 100 ha Zemský národní výbor, na Slovensku Slovenská národní rada.
  - e) U obytných domů a stavebních parcel místní národní výbor, převyšuje-li hodnota však 5.000.000 K, okresní národní výbor.
  - f) U veškerého ostatního majetku
    - aa) při hodnotě do 500.000 K místní národní výbor,
    - bb) při hodnotě vyšší než 500.000 K, ale nižší než 5 milionů korun, okresní národní výbor,
    - cc) při hodnotě vyšší než 5 milionů korun Zemský národní výbor, na Slovensku Slovenská národní rada.
  - g) Jsou-li podniky a majetky, uvedené pod a) až f), působnosti celostátní, zavádí národní správu resortně příslušné ministerstvo.

(2) V případě, že odhad hodnoty majetku [písm. e) a f)], který se dává pod národní správu, jest sporný, určuje jeho hodnotu s konečnou platností orgán vyšší.

(3) V obcích a okresech, kde byla nebo bude místo národního výboru jmenována správní komise, resp. správní komisař, patří zavedení národní správy do jejich příslušnosti.

§ 8.

(1) Rozhodnutí ve smyslu § 7 budiž vydáno u podniků, uvedených v § 7 písm. a), b), c), d), v dohodě se závodním výborem (závodní radou) nebo jinými zástupci zaměstnanců podniků. Nedojde-li k dohodě, rozhodne orgán vyšší.

(2) U zemědělských a lesních majetků, přesahujících 50 ha, budiž rozhodnutí vydáno též po slyšení příslušných místních národních výborů.

§ 9.

Hrozí-li nebezpečí z prodlení, zvláště jde-li o podnik opuštěný, nebo zasahují-li do majetku nebo podniku osoby státně nespolehlivé, jsou okresní národní výbory oprávněny i při jiné příslušnosti jmenovati zatímního národního správce až do rozhodnutí příslušného orgánu ve smyslu § 7.

§ 10.

(1) Příslušný Zemský národní výbor, na Slovensku Slovenská národní rada, může po slyšení závodního výboru, vyžaduje-li toho veřejný zájem, změnit z moci úřední rozhodnutí okresního národního výboru nebo místního národního výboru o zavedení správy nebo o jmenování národních správců a učiniti jiná opatření.

(2) Příslušný Zemský národní výbor, na Slovensku Slovenská národní rada, učiní též opatření k zavedení národní správy tam, kde okresní nebo místní národní výbor tak neučinil nebo učiniti nemohl.

§ 11.

Národní správa budiž zrušena, jakmile pomínou důvody, pro které byla zavedena. Zruší ji orgán, který ji zavedl.

§ 12.

(1) Dočasnou národní správu jest zavést do všech družstevních podniků a organizací (ze-

mědělských, konsumních, peněžních atd.). Tato národní správa zajistí vedle řádného řízení podniku do 4 neděl provedení volby nového vedoucího orgánu.

(2) Dočasnou národní správu zavádí místní národní výbor u družstev, jejichž působnost nepřesahuje místní obvod; okresní národní výbor u družstev, jejichž působnost přesahuje místní obvod, avšak nepřesahuje obvod okresu; u všech ostatních družstev Zemský národní výbor, na Slovensku Slovenská národní rada.

(3) Před zavedením dočasné národní správy buďtež dle možnosti slyšení členové družstva.

(4) Dočasná národní správa se skončí, jakmile členstvo družstva si zvolí správu novou.

§ 13.

Příslušný Zemský národní výbor, na Slovensku Slovenská národní rada, může ze závažných důvodů zavést národní správu též do odborných, hospodářských, kulturních a zájmových organizací a ústavů.

§ 14.

(1) Rozhodnutí o zavedení a zrušení národní správy, o ustanovení a odvolání národních správců musí být vydáno písemně.

(2) Opis rozhodnutí jest doručiti Zemskému národnímu výboru, na Slovensku Slovenské národní radě.

§ 15.

Na základě rozhodnutí podle § 14 provede z úřední moci:

- a) u nemovitosti příslušný soud knihovní zápis poznámky národní správy v pozemkových knihách,
- b) u horních oprávnění příslušný soud, resp. úřad zápis poznámky národní správy v horních knihách, resp. záznamech,
- c) u podniků (závodů) zapsaných do obchodního (společensvévního), na Slovensku firemního rejstříku, příslušný soud zápis poznámky národní správy do rejstříku obchodního (společensvévního) na Slovensku firemního.

§ 16.

(1) Národním správcem má být ustanovena pouze osoba s patřičnými odbornými i praktickými znalostmi, mravně bezúhonná, státně spolehlivá.

(2) Zpravidla nemá být národním správcem ustanoven ani dlužník ani věřitel podniku (závodů) nebo majetkové podstaty, ledaže orgán příslušný podle § 7 důvodně rozhodne jinak.

(3) Národní správa budiž zpravidla ustanovena ze schopných zaměstnanců dotýčeného závodu.

(4) Národním správcem nemůže být jmenován člen národního výboru podle § 7 příslušného.

§ 17.

(1) U menších majetků, u podniků drobných, u menších živnostenských provozoven a pod. může být ustanoven jediný správce pro více podniků, resp. majetkových podstat.

(2) Vyžaduje-li toho rozsah národní správy, může orgán podle § 7 příslušný ustanovit za národního správce sbor až členný, který řídí správu podle zásady většiny.

§ 18.

Před nastoupením úřadu složí národní správci orgánu podle § 7 příslušnému slib, že budou plnit svědomitě své povinnosti s péčí řádného hospodáře v souladu s hospodářskými, národními a jinými veřejnými zájmy.

§ 19.

Při výkonu své funkce mají národní správci postavení veřejných orgánů ve smyslu § 68 trest. zák. z 27. května 1852, č. 117 ř. z., § 461 zák. čl. V/1878, resp. § 5 zák. čl. XI/1914.

§ 20.

(1) Právní jednání majitelů, držitelů a správců majetků, spadajících pod národní správu, týkající se podstaty těchto majetků a provedená po účinnosti tohoto dekretu, jsou neplatná.

(2) Dosavadní majitelé, držitelé a správci majetků pod národní správu daných, jsou povinni zdržeti se jakéhokoliv zásahu do jednání národního správce.

§ 21.

Národní správce spravuje majetek pod národní správu daný, a jest oprávněn a povinen učiniti všechna opatření, jichž v řádné správě jest zapotřebí. Jest povinen jednati s péčí řádného hospodáře a odpovídá za škodu, která by vzešla zanedbáním povinností.

§ 22.

(1) Národní správce jest povinen skládati o svém hospodářství účty orgánu podle § 7 příslušnému, ve lhůtách tímto orgánem určených a podati kdykoliv potřebné nebo vyžádané zprávy a vysvětlení.

(2) K opatření, která nenáleží k obyčejnému hospodaření, jakož i ke všem jednáním zvláštní důležitosti, k pronájmu nebo propachtování, k zápůjčkám, ke knihovnímu zatížení, k likvidaci a pod., potřebuje národní správce svolení orgánu podle § 7 příslušného.

(3) Orgán podle § 7 příslušný dohlíží na to, jak národní správce hospodaří.

(4) Národní správce jest povinen řídit se směrnicemi, které mu dal orgán podle § 7 příslušný nebo nadřízený Zemský národní výbor, na Slovensku Slovenská národní rada, resp. u podniků (závodů) působnosti celostátní příslušné resortní ministerstvo.

§ 23.

Národní správce má nárok na náhradu hotevých výdajů a na odměnu, jejíž výši určuje orgán podle § 7 příslušný. Náklady tyto jdou k tíži spravované podstaty.

§ 24.

(1) Majetek, daný pod národní správu, který patřil dělníkům, rolníkům, živnostníkům, drobným a středním podnikatelům, úředníkům, příslušníkům volných povolání a osobám v podobném sociálním postavení a jehož pozbyly v důsledku národní, politické nebo rasové persequce, budíž pokud nejde o osoby uvedené v § 4, vyňat z národní správy a ihned vrácen dřívějším majitelům, resp. jejich dědicům.

(2) Také osoby, uvedené v § 4. odst. a), pokud jde o dělníky, rolníky, živnostníky, drobné a střední podnikatele, úředníky, příslušníky volných povolání a osoby v podobném sociálním postavení, resp. jejich dědicové, mohou žádati za výněti svého majetku z národní správy a za jeho vrácení, jestliže mohou hodnověrně prokázati, že byli obětí politické, nebo rasové persequce a zůstali věrni demokraticko-republikánské státní myšlence Československé republiky.

(3) O tom rozhoduje na žádost orgán příslušný podle § 7.

(4) Ostatní zajištěný majetek zůstane pod národní správou, až do nové zákonodárné úpravy.

§ 25.

(1) Proti rozhodnutí místního národního výboru je přípustné odvolání k okresnímu národnímu výboru, který rozhoduje s konečnou platností.

(2) Proti rozhodnutí okresního národního výboru jako první instance je přípustné odvolání k Zemskému národnímu výboru, na Slovensku k Slovenské národní radě.

(3) Odvolání nemá odkladného účinku.

§ 26.

Nejde-li o čin přísněji trestný, potrestá se za přečin trestem na svobodě do 5 let a peněžitým trestem do 10 milionů korun, případně úplným nebo částečným zabráním majetku:

- a) každý, kdo poruší nebo obejde ustanovení tohoto dekretu, zvláště ten, kdo ruší nebo znemožňuje oprávněnou činnost národního správce,
- b) národní správce, poruší-li úmyslně nebo z hrubé neobalosti některou z povinností, uložených mu předcházejícími ustanoveními.

§ 27.

Vláda se zmocňuje, aby zajistila finanční prostředky k zabezpečení chodu podniků (závodů), daných pod národní správu, jejichž provoz je nutný v zájmu hospodářského života.

§ 28.

(1) Tento dekret nabývá účinnosti dnem vyhlášení.

(2) Jeho provedením se pověřuje vláda.

Dr. Eduard Beneš v. r.

Zd. Fierlinger v. r.

Gottwald v. r.

Šrámek v. r.

David v. r.

Ján Ursíny v. r.

Široký v. r.

Václ. Nosek v. r.

Dr. V. Šrobár v. r.

Pietor v. r.

Dr. H. Ripka v. r.

J. Duriš v. r.

Dr. Šoltész v. r.

A. Procházka v. r.

Svoboda v. r.

Nejedlý v. r.

V. Kopecký v. r.

gen. Hasal v. r.

Frant. Hála v. r.

J. Stránský v. r.

V. Majer v. r.

B. Laušman v. r.

Dr. V. Clementis v. r.,

též za min. J. Masaryka.

gen. Dr. Ferjenčík v. r.

J. Lichner v. r.

6.

Vládní nařízení

ze dne 17. května 1945

o některých opatřeních v zásobování obyvatelstva potravinami.

Se souhlasem presidenta republiky Československé nařizuje vláda podle § 138, odst. 1 zákona ze dne 13. května 1936, č. 131 Sb., o obraně státu:

§ 1.

(1) Jakékoliv výhody, které měli příslušníci německé národnosti (t. zv. říšskoněmečtí občané) v zásobování potravinami a při nákupu potravin, se s okamžitou účinností ruší.

(2) Za příslušníka německé národnosti ve smyslu tohoto nařízení se považuje každý, kdo byl ve III. listku pro domácnost zapsán jako Němec, t. j. označen písmenem „D“.

(3) Až na další dostanou příslušníci německé národnosti (odstavec 2) dávky potravin, jaké měli židé; nemohou se státi též samozásobiteli potravinami, a pokud již jsou samozásobiteli, stávají se po ukončení dosavadní samozásobovací doby obyčejnými spotřebiteli.

(4) Příslušníci německé národnosti jsou povinni vrátit lístky na potraviny, jim vydané pro 75. přidělové období, obci, která jim je pro zbytek přidělového období vymění za lístky na potraviny s přetiskem „JUDE“.

(5) Příslušníci německé národnosti protinacistického smýšlení, kteří prokáží, že zůstali Československé republice věrni a že se aktivně zúčastnili boje za její osvobození, mohou žádati, aby se na ně ustanovení odstavců 3 a 4 nevztahovala. O jejich žádosti rozhoduje s konečnou platností okresní národní výbor po dobrozdání místního národního výboru.

§ 2.

(1) Veškerá omezení v zásobování a v nákupu potravin, která byla vyhlášena proti židům, pozbývají platnosti.

(2) Spotřebitelům, kterým byly vydány pro 75. přidělové období lístky na potraviny s přetiskem „JUDE“, buďtež ihned po vrácení starých lístků vydány příslušné nové lístky na potraviny, které dostávají spotřebitelé české národnosti.

§ 3.

(1) Veškeré říšské lístky na potraviny pozbývají na území Československé republiky s okamžitou účinností platnosti.

(2) Spotřebitelé, kteří se vrací do Československé republiky, musí se k zásobování potravinami přihlásiti u obce stálého pobytu, která jim pro zbytek příslušného přidělového období vydá lístky na potraviny jim náležející. Při přihlášce k zásobování potravinami nutno v každém případě předložiti policejní přihlášku k stálému pobytu v obci.

§ 4.

Přestupky proti ustanovením tohoto nařízení budou stíhány a trestány podle dosavadních platných ustanovení.

§ 5.

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provede je ministr výživy.

Zd. Fierlinger v. r.

Gottwald v. r.	Svoboda v. r.
Šrámek v. r.	Nejedlý v. r.
David v. r.	V. Kopecký v. r.
Ján Ursiny v. r.	gen. Hasal v. r.
Široký v. r.	Frant. Hála v. r.
Václ. Nosek v. r.,	J. Stránský v. r.
Dr. V. Šrobár v. r.	V. Majer v. r.
Pietor v. r.	B. Laušman v. r.
J. Duriš v. r.	Dr. V. Clementis v. r.
Dr. Šoltész v. r.	gen. Dr. Ferjenčík v. r.
A. Procházka v. r.	J. Lichner v. r.

7.

Vládní nařízení

ze dne 19. května 1945

o platidlech v zemích České a Moravskoslezské.

Vláda republiky Československé nařizuje podle dekretu presidenta republiky ze dne 12. listopadu 1944, č. 16 Úředního věstníku československého, o správě měny a vydávání platidel na osvobozeném území:

§ 1.

(1) Na celém území zemí České a Moravskoslezské jsou platidly:

1. poukázky, znějící na koruny, vydávané Československou republikou,

2. platidla, znějící na koruny, dosud používaná na území, zvaném v době okupace „Protektorát Čechy a Morava“.

(2) Platidla, uvedená pod č. 1 a 2, se vzájemně směňují v poměru 1:1. Ministr financí

se zmocňuje, aby vyhláškou určil, jakým způsobem se platidla shora označená uvedou do oběhu na území, jež bylo po 29. září 1938 přivtěleno k Německé říši, a dále jejich směnný poměr k platidlům, znějícím na marky.

§ 2.

Platidla, znějící na koruny slovenské, nejsou platidla v zemích České a Moravskoslezské. Platidla, uvedená v § 1, odst. 1, pod č. 2, nejsou platidla na Slovensku.

§ 3.

(1) Platidla znějící na říšské marky a reutenmarky, vydaná německými úřady a ústavy, přestávají býti platidla na území republiky, zvaném v době okupace „Protektorát Čechy a Morava“. Tato platidla mohou býti vyměňována za platidla, uvedená v § 1, jen se svolením ministra financí.

(2) Osoby české a slovenské národnosti mohou složit platidla, uvedená v prvním odstavci tohoto paragrafu, na poštovních úřadech na potvrzení, složení samo nezakládá však žádného právního nároku.

§ 4.

Ministr financí se zmocňuje, aby vyhlásil, kterým dnem a v jakém obvodu zemí České a Moravskoslezské přestávají platiti platidla, znějící na říšské marky a marky, vydaná spoje-

neckými úřady vojenskými, a dále platidla, znějící na říšské marky nebo reutenmarky, vydaná německými úřady a ústavy a obíhající v zemích České a Moravskoslezské na území jiném, než které jest uvedeno v § 3. Ministr financí vyhlásí způsob, jakým se stáhnou platidla, jejichž platnost bude takto zrušena.

§ 5.

Nařízení má pro tu kterou část země České a Moravskoslezské účinnost od okamžiku, kdy byla osvobozena od nepřítele. Provedou je ministr financí a ministr pošt.

Zd. Fietlinger v. r.

Gottwald v. r.	A. Procházka v. r.
Šrámek v. r.	Svoboda v. r.
David v. r.	Nejedlý v. r.
Ján Ursíny v. r.	V. Kopecký v. r.
Široký v. r.	gen. Hasal v. r.
Václ. Nosek v. r.	Frant. Hála v. r.
Dr. H. Ripka v. r.	J. Stránský v. r.
Dr. V. Šrobár v. r.	V. Majer v. r.
Pietor v. r.	B. Laušman v. r.
J. Ďuriš v. r.	Dr. V. Clementis v. r.
Dr. Šoltész v. r.	gen. Dr. Ferjenčík v. r.
	J. Lichner v. r.